

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету інженерії,
транспорту та архітектури
Хмельницького національного
університету

Олег ПОЛІЩУК

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

_____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи кольорознавства

Назва дисципліни

Призначення Робочої програми

Рівень вищої освіти

Мова навчання

Обсяг дисципліни, кредитів ЄКТС

Статус дисципліни

Факультет (до якого відноситься кафедра)

Кафедра (за якою закріплена дисципліна)

Для освітніх програм різних спеціальностей

Перший бакалаврський

Українська

4

Вибіркова загальної підготовки

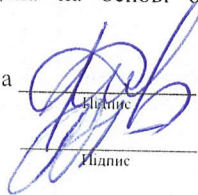
Інженерії, транспорту та архітектури

Архітектури та містобудування

Форма здобуття освіти	Обсяг дисципліни		Кількість годин						Форма семестрового контролю	
	Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття					Самостійна робота (в т.ч. ІРС)	Залік	Іспит
			Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття			
Д	4	120	51	17		34		69	1	

Робоча програма складена на основі освітніх програм підготовки бакалавра та стандарту вищої освіти спеціальності.

Робоча програма складена

Відпис

к. арх., доц.

Олена КОНОПЛЬОВА

Учений ступінь, вчене звання

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

к. арх., доц.

Ольга ДЕРЯБИНА

Учений ступінь, вчене звання

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Схвалена на засіданні кафедри архітектури та містобудування

Назва

Протокол №1 від 30 серпня 2024 р.

Зав. кафедри архітектури та містобудування

Назва

Відпис

Олена КОНОПЛЬОВА

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

3) Пояснювальна записка

Дисципліна «Основи кольорознавства» — вибіркова дисципліна, що вивчається в 4-му семестрі другого курсу. Це дисципліна, яка вивчає основні властивості кольорів, принципи їх утворення, взаємодії та сприйняття. Вона формує базові знання про колір як важливий інструмент у творчій діяльності архітектора, а також розвиває навички гармонійного використання кольорових рішень. У рамках курсу розглядаються теорії кольору, кольорові гармонії, особливості сприйняття кольору людиною та його психологічний вплив. Дисципліна сприяє розвитку художнього смаку й аналітичного підходу до створення колірних композицій. Практичні завдання допомагають опанувати методи вибору та поєднання кольорів для різних архітектурних завдань.

Відповідно до *Стандарту вищої освіти* із зазначеної спеціальності та освітньої програми дисципліна сприяє забезпеченню:

компетентностей: формувати у студентів здатність приймати обґрунтовані рішення; здатність до виконання технічних і художніх зображень для використання в архітектурно-містобудівному, архітектурно-дизайнерському і ландшафтному проектуванні; усвідомлення основних законів і принципів архітектурно-містобудівної композиції, формування художнього образу і стилю в процесі проектування будівель і споруд, містобудівних, архітектурно-середовищних і ландшафтних об'єктів; здатність застосовувати теоретичні основи ландшафтної архітектури для розв'язання складних спеціалізованих задач;

програмних результатів навчання: аналізувати властивості кольору та використовувати його гармонійні комбінації в архітектурному проектуванні; опанувати принципи кольорової композиції, взаємодії кольорів у просторі, їх психологічний вплив та культурне значення; створювати кольорові концепції для інтер'єрів і екстер'єрів з урахуванням освітлення, матеріалів та функціональних потреб; застосовувати набуті знання в архітектурному проектуванні.

Мета дисципліни. Формування систематизованого знання про основи колористики, придбання навичок виконання колористичних площинних композицій на базі отриманих відомостей про принципи та закономірності гармонійного поєднання кольорів, а також колористичних композицій, заснованих на психологічному впливі кольорів і асоціаціях, що викликаються ними.

Предмет дисципліни. Вивчення властивостей кольору, його фізичних, психологічних і естетичних характеристик, закономірностей взаємодії кольорів, їх впливу на людину та способів гармонійного застосування в архітектурних проектах.

Завдання дисципліни. Розвивати інтерес до вивчення кольору, як одного з трьох найважливіших складових проектної мови, поряд з формою і простором. Сприяти формуванню колірної мисленнєвої та подолання роздільного проектування (форма – колірне рішення). Оволодіти основами специфічної мови кольору, усвідомити його виразні можливості. Виробити навички осмисленого використання кольору. Освоїти принципи та прийоми побудови колірної гармонії. Сформувати навички колористичного підходу до вирішення проектних завдань. Зрозуміти взаємозв'язок кольору і форми. Створювати певний емоційний стан засобами колористики. Ознайомитися з основами кольородинаміки. Розвинути розуміння кольору як невід'ємної частини художнього рішення в області архітектури.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, має: використовувати набуті знання у реальній архітектурній практиці; творчо підходити до вирішення нестандартних завдань; знати різноманітні прийоми, методи роботи з кольором; використовувати колір і його головні властивості при створенні художнього образу, мистецького твору, архітектурного проекту тощо; знати термінологію кольорознавства; відтворювати архітектурні композиції на папері чи іншій площині; цілісно, системно, гармонійно узгоджувати в кольорі асоціативно-образні композиції на задані теми;

використовувати у практичній діяльності досвід світової та вітчизняної шкіл архітектури, методів та авторських прийомів провідних архітекторів.

4) Структура залікових кредитів дисципліни

Назва розділу (теми)	Кількість годин, відведених на:		
	Денна форма		
	лекції	лабор. роботи	СРС
	<i>Сьомий семестр</i>		
Тема 1. Теорія кольору	4	8	16
Тема 2. Основні характеристики кольору	4	8	16
Тема 3. Фізичні і психологічні характеристики кольору	4	8	16
Тема 4. Колір в архітектурі	5	10	21
Разом за 4-й семестр:	17	34	69

5) Програма навчальної дисципліни

5.1 Зміст лекційного курсу

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
	<i>Четвертий семестр</i>	
1	Природа кольору. Фізичні властивості світла та кольору. Поняття кольору. Групи кольорів. Основні характеристики кольору (колірний тон, світлота, насиченість) Літ.: [1] с. 14–26, [3] с. 12–21, [5] с. 4–18	2
2	Історія розвитку теорій кольору. Еволюція знань про колір: від античних уявлень до сучасних теорій (І. Ньютон, Й.В. Гете, Й. Іттен) Літ.: [2] с. 10–45, [3] с. 22–38, [5] с. 25–48	2
3	Колірне коло. Принципи побудови колірного кола. Первинні, вторинні та третинні кольори, взаємозв'язки між ними. Роль колірного кола у створенні гармонійних композицій в архітектурі Літ.: [1] с. 70–82, [2] с. 46–72, [3] с. 40–56	2
4	Кольорові гармонії та їх принципи. Закони гармонійного поєднання кольорів. Монохромні, комплементарні, аналогові та інші схеми гармонії. Практичне застосування теорії гармоній у дизайні та архітектурі Літ.: [3] с. 60–85, [4] с. 20–48, [5] с. 80–95	2
5	Психофізіологія сприйняття кольору. Особливості сприйняття кольору людиною, вплив кольору на емоції, психологічний стан та поведінку. Роль контрастів та оптичних ілюзій у колористиці Літ.: [2] с. 120–165, [5] с. 100–135	2
6	Колір у природі та його вплив на архітектурні рішення. Дослідження кольорових рішень, які надихає природа. Використання природних кольорів та їхніх комбінацій в архітектурних проектах Літ.: [1] с. 180–200, [5] с. 140–178	2
7	Кольорова символіка в культурі та архітектурі. Символічне значення кольорів у різних культурах та їх використання в архітектурному дизайні. Роль кольору у створенні ідентичності будівель і просторів Літ.: [4] с. 90–115, [5] с. 180–225	2
8	Колористика в архітектурному проектуванні. Особливості вибору кольорів для інтер'єрів, фасадів та міського середовища. Поняття	2

	контексту та адаптації кольорових рішень до функціональних і естетичних потреб Літ.: [2] 250–315, [5] с. 230–300	
9	Підсумкова лекція.	1
	Разом:	17

5.2 Зміст лабораторних занять

Перелік лабораторних занять для студентів денної форми навчання

№ п/п	Тема лабораторного заняття	Кількість годин
<i>Четвертий семестр</i>		
1	Побудова зустрічних хроматичних рядів	4
2	Побудова кольорного кола, використовуючи первинні, вторинні та третинні кольори, із зазначенням взаємозв'язків між ними	4
3	Розробка гармонійних кольорних композицій: створити три гармонійні композиції (монохромну, комплементарну, аналогову) для різних архітектурних рішень (наприклад, інтер'єр, фасад, міський простір)	8
4	Колір у природі: на основі фотографій природних об'єктів розробити кольорову палітру	4
5	Вплив контрастних кольорів на оптичну зміну простору: виконати серію ескізів, які демонструють, як за допомогою контрастів можна візуально збільшити або зменшити простір; створити ілюзію глибини; акцентувати окремі елементи інтер'єру чи екстер'єру тощо	4
6	Розробка колористичних рішень для архітектурного проекту: створити кольорову композицію для інтер'єру кафе	10
	Разом:	34

5.3 Зміст самостійної (у т. ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів денної форми навчання полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації та виконанні лабораторних робіт.

Зміст самостійної роботи студентів денної форми навчання

Номер тижня	Вид самостійної роботи	К-ть годин
<i>Сьомий семестр</i>		
1	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття	4
2	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття та захисту лабораторних робіт	4
3	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття та захисту лабораторних робіт.	4
4	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття та захисту лабораторних робіт.	4
5	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття та захисту лабораторних робіт	5
6	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття та захисту лабораторних робіт.	5
7	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття та захисту лабораторних робіт.	5
8	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття та захисту лабораторних робіт.	4

9	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття та захисту лабораторних робіт.	4
10	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття та захисту лабораторних робіт.	4
11	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття та захисту лабораторних робіт.	4
12	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття та захисту лабораторних робіт.	4
13	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття та захисту лабораторних робіт.	4
14	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття та захисту лабораторних робіт.	4
15	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття та захисту лабораторних робіт.	4
16	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття та захисту лабораторних робіт.	4
17	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття та захисту лабораторних робіт	6
	Разом:	69

6) Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій, зокрема: лекції (з використанням методів проблемного навчання та візуалізації); лабораторні заняття (з використанням практикумів), самостійна робота, і мають за мету — оволодіння студентами спеціальною термінологією та набуття ними практичних навичок з основ кольорознавства.

Під час лабораторних занять, студентами виконуються певні колористичних завдання, орієнтовані на закріплення отриманих знань і художнє осмислення закономірностей використання основних типів колірних гармоній, оптичних ілюзій і психологічних асоціацій, що викликаються кольорами і їх сполученнями. Ці завдання виконуються як в аудиторії, так і позааудиторно, в години, передбачені робочою програмою з дисципліни для самостійної роботи студентів. Необхідні інструменти, обладнання, програмне забезпечення: креслярське приладдя; гуашеві художні фарби; папір формату А-3.

Протягом вивчення навчальної дисципліни використовуються такі методи навчання: викладання інформації студентам у формі лекцій із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій, використанням ілюстрацій до кожної лекції. На заняттях викладання матеріалу проходить на прикладах робіт студентів попередніх курсів, де аналізуються закономірності успішно виконаного завдання та допущені помилки.

7) Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час лабораторних занять. При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- захист лабораторних робіт.

Семестровий контроль у четвертому семестрі проводиться у формі заліку. При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати поточного контролю з усього матеріалу дисципліни. Студент, який не набрав позитивний середньозважений бал за поточну роботу, вважається невстигаючим.

8) Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за інституційною чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Семестрова підсумкова оцінка

визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих позитивно з урахуванням коефіцієнта вагомості.

Оцінка, яка виставляється за лабораторне заняття, складається з таких елементів: якість оформлення лабораторної роботи; вільне володіння студентом спеціальною термінологією та уміння професійно обґрунтувати прийняті кольористичні рішення; своєчасний захист лабораторної роботи.

Термін захисту лабораторної роботи вважається своєчасним, якщо студент захистив її на наступному після виконання роботи занятті. Пропущене лабораторне заняття студент зобов'язаний відпрацювати в лабораторіях кафедри у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Виконання індивідуального завдання завершується його захистом у терміни, встановлені графіком самостійної роботи.

Оцінювання знань студентів здійснюється за такими критеріями:

Оцінка за інституційною шкалою	Узагальнений критерій
1	2
Відмінно	Студент глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає композиційну і технічну якість виконання графічної роботи, якісне зовнішнє оформлення роботи
Добре	Студент виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; Робота має дві-три <i>несуттєві помилки</i>
Задовільно	Студент виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Робота має <i>суттєві помилки</i> та має недостатнє технічне виконання. Разом з тим студент набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у роботі
Незадовільно	Студент виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати теоретичні знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів *денної* форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота						Самостійна, індивідуальна робота						Семестровий контроль
<i>Четвертий семестр</i>												
Лабораторні роботи №						Захист лабораторних робіт						Семестровий контроль, залік
1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	
ВК*: 0,4						ВК*: 0,4						ВК*: 0,2

Умовні позначення: ВК — ваговий коефіцієнт

Якщо студент отримав негативну оцінку, то він має перездати її в установленому порядку, але обов'язково до терміну наступного контролю.

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені у таблиці:

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Інституційна оцінка, критерії оцінювання		
A	4,75–5,00	5	Зараховано	<i>Відмінно</i> — глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74	4		<i>Добре</i> — повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4		<i>Добре</i> — в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3		<i>Задовільно</i> — неповне опанування програмного матеріалу, але достатне для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3		<i>Задовільно</i> — неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	Незараховано	<i>Незадовільно</i> — безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2		<i>Незадовільно</i> — необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

Залік виставляється, якщо середньозважений бал, який отримав студент з дисципліни, знаходиться у межах від 3,00 до 5,00 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «зараховано», а за шкалою ЄКТС — буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом кількості балів відповідно до таблиці Співвідношення.

9) Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Що таке колір і які основні фізичні властивості світла визначають його?
2. Які є групи кольорів?
3. Як визначаються характеристики кольору: колірний тон, світлота, насиченість?
4. Чому об'єкти мають певний колір?
5. Як різні джерела світла впливають на сприйняття кольору?
6. Які основні досягнення І. Ньютона у вивченні кольору?
7. У чому полягала теорія кольору Й.В. Гете?
8. Як Й. Іттен пояснював взаємодію кольорів?
9. Як античні уявлення про колір відрізнялися від сучасних наукових теорій?
10. Чому внесок Й. Іттена важливий для сучасного дизайну?
11. Які кольори є первинними, вторинними та третинними?
12. Як побудувати колірне коло за Й. Іттеном?
13. Як визначаються взаємозв'язки між кольорами в колірному колі?
14. Яку роль відіграє колірне коло у створенні гармонійних композицій?
15. Як використання колірного кола допомагає уникати «кольорових конфліктів»?

16. Які є схеми гармонії кольорів?
17. У чому полягає відмінність між монохромною та аналоговою гармонією?
18. Що таке комплементарна гармонія?
19. Як кольорові гармонії використовуються в архітектурі?
20. Як гармонійне поєднання кольорів може впливати на емоційний стан?
21. Як людське око сприймає колір?
22. Який вплив мають теплі та холодні кольори на емоції людини?
23. Що таке контрасти кольорів, і як вони впливають на сприйняття?
24. Які кольорові оптичні ілюзії найчастіше використовуються в дизайні?
25. Як кольори можуть впливати на поведінку людей у просторі?
26. Які природні колірні комбінації вважаються гармонійними?
27. Як кольори природи можуть бути адаптовані для архітектурних проєктів?
28. Яке символічне значення мають основні кольори в різних культурах?
29. Як кольори допомагають створювати ідентичність будівель та просторів?
30. Як кольорові рішення в архітектурному проєктуванні можуть враховувати функціональне призначення будівлі чи простору?

10) Рекомендована література

1. Патрік Бегі. Анатомія Кольору. — К.: ArtHuss, 2023. — 366 с.;
2. Чарлі Пікард, Джаміла Кнопф, Гувейз, Натан Фоукс. Колір і світло (Від майстрів мистецтва). — К.: ArtHuss, 2024. — 384 с.;
3. Йоганнес Іттен. Мистецтво кольору. — К.: ArtHuss, 2022. — 96 с.;
4. Айзмен Ліатріс, Рекер Кіт. PANTONE: XX століття в кольорах. — К.: ArtHuss, 2024. — 208 с.;
5. Світлана Прищенко. Кольорознавство. — К.: Кондор, 2018. — 436 с.

10) Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище для навчання.
Режим доступу: <https://msn.khmnu.edu.ua/enrol/index.php?id=7323>
2. Електронна бібліотека університету.
Режим доступу: http://lib.khnu.km.ua/asp/php_f/p1age_lib.php
3. Репозитарій ХНУ. Режим доступу: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/?locale=uk>